

Projekt ma charakter interdyscyplinarny, podejmuje rozwiązywanie problemów archeologicznych metodami geoarcheologicznymi.

Problemem archeologicznym jest osadnictwo i jego dynamika w prahistorycznych etapach (epoka neolitu, brązu i początki epoki żelaza) w dolinach rzek strefy egejskiej. Jako obszar badań wybrano dolinę rzeki Anthemous, która wpada do Morza Egejskiego bezpośrednio na wschód od Salonik.

Jest kwestią charakterystyczną, że najgęściej zamieszkane w pradziejach były dna dolin, gdzie bliskość wody i żyzność gleb tworzyła najlepsze warunki dla rozwoju rolnictwa.

Niestety z biegiem czasu (zwłaszcza od epoki brązu – III tys. p. Chr.) w wyniku działalności człowieka, polegającej głównie na odlesianiu stoków dolin, nasiliło się wymywanie tamtejszych pokryw glebowych. Materiał ten był przemieszczany przez wodę do najniższych części doliny, gdzie był odkładany w formie pokryw aluwialnych, które przykrywały istniejące tam formy osadnictwa. Proces ten trwa do dziś. Badacze wiedzą, że na dnie dolin pogrzebane pod aluwiami, które mogą mieć często po kilka kilkanaście metrów, zachowały się osady i cementaryska ze starszych epok pradziejów, jak neolit, epoka brązu czy epoka żelaza. Archeolodzy wiedzą też, że są to bardzo dobrze zachowane i najbardziej informatywne pozostałości przeszłych wieków.

Najbardziej klasyczna w tym względzie metoda badań archeologicznych, jaką są wykopaliska, jest w tej sytuacji nie dość, że bardzo droga (bo trzeba „przebić się” przez pokrywy aluwialne) ale i często nieskuteczna (nie wiemy, gdzie dokładnie umieścić wykop, wszak na powierzchni nie ma żadnych śladów poszukiwanych relikwów).

W przedkładanym projekcie proponuje się metodę, która rozwiązuje powyższe problemy. Jest nią pakiet nieinwazyjnych metod obejmujący prospekcję tomografia elektrooporową oraz odwierty sprzętem, który zapewnia pozyskanie rdzenia nienaruszonego stratygraficznie.

Tomografia pozwala się zorientować w charakterze podziemnych struktur (do głębokości kilkudziesięciu metrów), zarówno antropogenicznego (np. pozostałości zabudowy, nasypy, wkopy) jak i naturalnych (np. paleokanały, struktury tektoniczne, itp.). Dzięki jej zastosowaniu można wytypować najbardziej optymalne miejsca do pobrania rdzeni.

Zawartość rdzeni zostaje w dalszej kolejności w warunkach laboratoryjnych poddana wielokierunkowym analizom paleośrodowiskowym tj. uziarnienie, zawartość pyłków czy okrzemek i podatności magnetycznej. Dzięki temu możliwe jest zebranie kluczowych informacji dla rekonstrukcji osadnictwa i procesów kulturowych i naturalnych, które kształtowały krajobraz kulturowy dennych partii dolin w pradziejach.

Nasze badania zamierzamy realizować w dolinie rzeki Anthemous, która już wcześniej (od 2010 r. ) jest obszarem naszych badań nad osadnictwem pradziejowym. Mamy już dokładnie rozpoznane osadnictwo w partiach stokowych i krawędziowych tej doliny. Dzięki realizacji niniejszego projektu uzupełnimy ją o partie denne. W ten sposób uzyskamy całościowy obraz tych przemian. Będzie to pierwsza tego typu praca w północnej strefie Morza Egejskiego, kiedy to zrekonstruowany zostanie w pełni proces przemian osadniczych w ramach zamkniętej geograficznie jednostki, jaką jest dolina rzeki Anthemous.